

ADRIANA RĂDUCAN – FABULIST CONTEMPORAN

Comparată cu alte specii literare, fabula a avut întotdeauna un aer de eleganță, prin regia și scenografia autorului. Am convingerea că ELENA ADRIANA RĂDUCAN creionează în volumul „FABULE” un tablou al moravurilor unei societăți, în așa fel încât reușește să lărgască cu mult cadrul acestei specii literare. Nu pot să nu remarc o bună ținută poetică, ce duce la o reală confruntare de idei, construită pe diferite nivele. Versul alb, versul clasic, rimele împerecheate sau încrucișate sunt mânuite academic, accentul și măsura lucrurilor sunt centrate pe imperfecțiunea lumească, pe sublinierea cu îndrăzneală a tarelor unei societăți ce nu mai poate oferi modele.

Cititorul asistă la o acerbă satiră, o adâncă cunoaștere a lumii din toate timpurile și până astăzi, marea disciplină pe care ar dori-o autoarea, poartă expresia faptelor concrete de viață. Ironia, substituirile paradoxale, antitezele bine gândite recuză elementarul, ELENA ADRIANA RĂDUCAN abordează logici cu o estetică proprie, tâlcul, morala fabulelor având ceva din miracolul copacului ce-și desface umbrele în cercuri armonice. „*Iată că-n această lume / Pe cel care îl ignori/ Îți aduce vești mai bune/ Decât marii dregători*” („*Ursul brun și ariciul*”). Slovele sale stimulează figurativul uneori, ironia țâșnește neașteptat, e aproape prevalentă, iar satirizarea defectelor omenești este fără înconjur.

Elanul său poetic, ca printr-un tur de forță, alege cu inteligență „decorul”, cadrul face ca acțiunea să fie mai cumpătată sau mai gravă: „*Vântul bătea a primăvară / Pe când o barză și o cioară / Făceau din existența lor o dramă .../ - Dumnezeu pe toate-a rânduit / Ție ți-a dat un farmec anumit, / Iar mie... ani mulți de viețuit, / Pe fiecare ne-a împăcat, / Mai dă ceva, mai ia ...neapărat! /*” („*Barza și cioara*”).

Textura fabulelor oferă cititorului o aventură a cunoașterii, naturalețea replicilor, forța dialogului, înțelepciunea fără graniță, ochiul de umbră ce stăruie atent, registrul de asociații, disputele vivace, rostogolirea de situații, iureșul

faptelor, falsele prietenii...toate cristalizează demonstrativ etapele ce-i disting pe oameni. Realitatea pare halucinatorie, izbită de un atare paradox, adică un viitor alterat, incert, fapt ce conturează *“avansarea”* în trecut și *“înapoierea”* la viitorul cântitor:

“Și misiunea greilor e în toi... / Se războiesc și se împacă între ei / Puterea de-o împart, chiar diferită, / Își iau din ea, doar partea cuvenită/ ”
(*“Ursul și elefantul”*)

Invidia, vanitatea, ticăloșia, lăudăroșenia, avariția, câștigul fraudulos, infatuarea, egoismul, indiferența față de semenii, artificialul, premisele unei convenționalizări a minciunii, nestatornicia, ignoranța, grotescul, comicul luat în tragic și tragicul tratat în derâdere...fac ca mulajele animalelor, plantelor, obiectelor să revoluționeze, cum era și firesc, o lume care are în centrul ei omul, cu robustețea și slăbiciunile lui: *“Când nu ți-ajunge împărăția / Și vrei în frunte să te-arăți, / Tu îți sacrifici semeția / Ce bine e să mai socoți ...”* (*“Paharul și cana”*).

Deși vorbim de fabulă, construită pe un anume schelet arhitectonic, ADRIANA RĂDUCAN nu uită că *“anatomia”* fabulei e una specială, morala câștigând treptele de înaintare a surprizei: *“Nu-ntotdeauna poți face ce vrei.../ Ea carapacea broaștei o ciocni / Și o bucată bună din pliscul ei plesni”* (*“Barza și broasca țestoasă”*). Lumea animalieră scoate în prim-plan demagogia, conduite negative.

Comicul de situație și de limbaj situează personajele pe diferite trepte ale societății. Autoarei i-a revenit nobila misiune de distribuire a rolurilor, haina metaforică dă expresivitate, dar și o notă de amuzament. Motivele fabulelor sunt întâlnite, începând de la *Esop*, *Marțial*, *La Fontaine*, *Grigore Alexandrescu*, ca să citez doar câteva nume. Originalitatea fabulelor ADRIANEI RĂDUCAN constă în maniera personală de a trata tema aleasă, aspra ironie frizează batjocoritor pe cei ajunși în slujbe importante, pe care nu le merită:

„Muncesc pe rupte, îmi este foarte greu. / - Muncești? Cum? Nimeni nu te vede, / Să nu strigi lupul că dobitocimea nu te crede / Și prin ogrăzi ai pus încuietori / Cu cheie dublă, crezi că au comori? / .../ Un sfat îți dau, nu fi geloasă pe vocea nimănui / Să-ți împrumut talentul? Nu pot și nu am cui...”

(*„Girafa și privighetoarea”*)

Fabulele prezentului volum: *„Broasca și câinele”*, *„Girafa și privighetoarea”*, *„Două capre pe o punte”*, *„Paharul și cana”*, *„Porcul și iepurele”*, *„Barza și cioara”*, *„Ursul brun și ariciul”*, *„Barza și broasca țestoasă”*, *„Ursul și elefantul”*, *„Porcul și vulpea”*, *„Lupul și mielul”*, *„Vulpea și bobocul”*, *„Trei vulpi”*, *„Viezurele și vulpea”*, *„Vulpea și lupul”*, *„Veverița și vulpea”*, *„Trandafirul și crinul”*, *„Maimuța și șoriceii”*, *„Doi purceluși”*, *„Trei șoriceii”*, *„Iepurele și broasca țestoasă”*, *„Oul și găina”*, *„Cloșca și puișorii”*, *„Ursul și șoricelul”*, *„Ursul, vulpea și lupul”* demonstrează că în acest vârtej de idei apar circumscrise viciile omenești și emblema timpului în care poeta

trăiește, cercul zilnic rămâne o sursă importantă a inspirației sale, neliniștea sufletească găsiind un cald refugiu în această mașinărie a timpului.

Florentin Șmarandache